

LETNIK XI · 1978/79
št. 3

**I
S
ISKRE
R
E**

učite se od otrok

Otroci slikajo svojega Boga.
Ne varčujejo z barvami.
Velikansko sonce
nad krošnjo drevesa.
Svetla postava,
mladeniški Bog
čisto brez brade
in z očmi velikimi tako
kot okna katedrale v Chartresu.
Več plasti barve
na istem listu papirja.

Otroci so poskočili
in zaplesali okoli s svojimi slikami v rokah.
Potem so slike odvrgli,
da bi narisali nove.

Njihove podobe
niso bile posebno všeč
strokovnjakom za Boga;
oni niso dodajali barvo na barvo,
temveč stavke na stavke
in zapletli so se
v mrežo svojih lastnih besed.
Svojega nauka niso bili veseli.

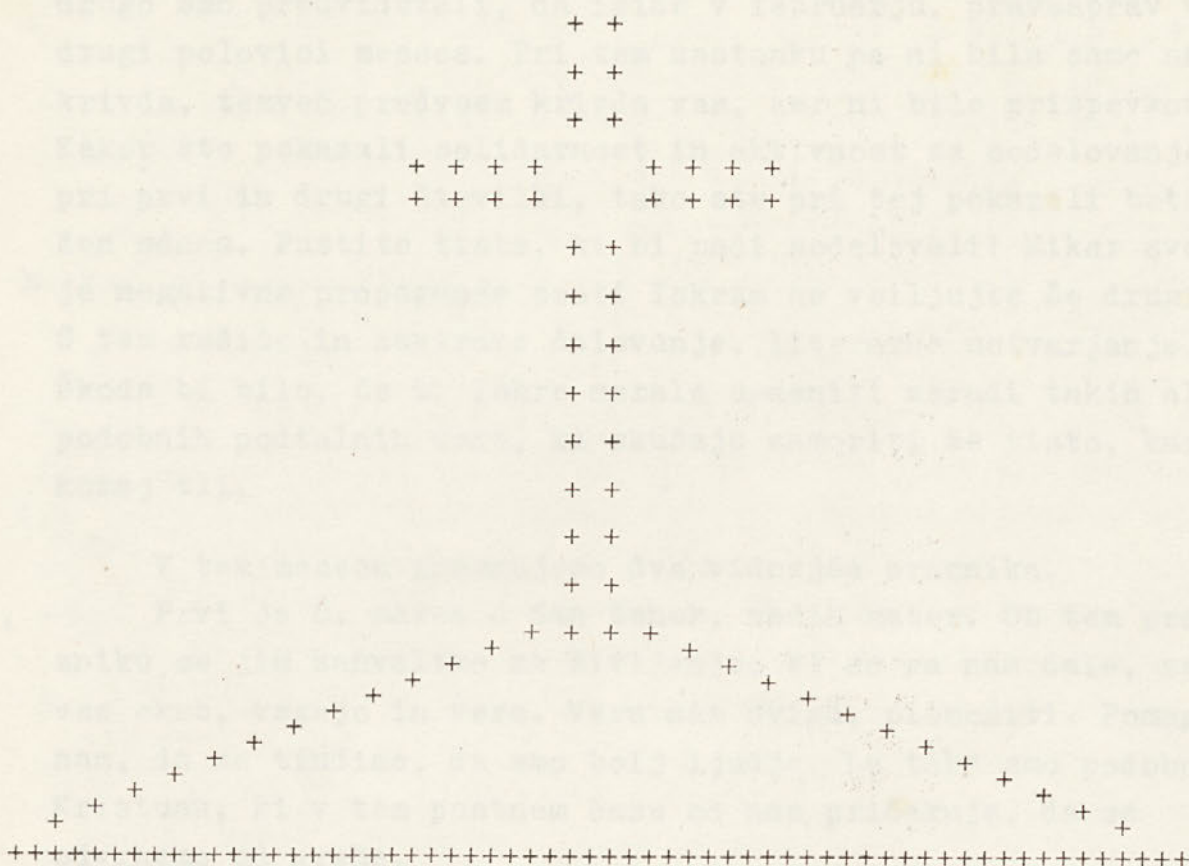
Torej se učite od otrok,
vi veliki in modri:
v igri življenja slikati podobe
in se od svojih podob spet ločiti!

Prepusite se silam stvarjenja.
Toda na nobeno stvar se ne prilepite!
Naj bo vaše srce prosto duha lastništva
in Bog bo začel plesati v vas.

(Martin Gutl)

S V E T I P O S T N I Č A S

prvo dejanje
velikonočne skrivnosti

To je ura,
ko moramo skupaj po križevem potu
vsak s svojim križem,
ki je del Kristusovega

do zarje
velikonočnega vstajenja

SEMENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

B E S E D A U R E D N I K A

Kdor čaka, dočaka. Lahko se prepričate, kajti pred vami je 3. številka našega glasila. Izšla je z zamudo. Najprej smo mislili, da bo zagledala luč za slovenski kulturni dan, toda čas nas je prehitel, tako da z izidom ni bilo nič. V drugo smo predvidevali, da izide v februarju, pravzaprav v drugi polovici meseca. Pri tem zastanku pa ni bila samo naša krivda, temveč predvsem krivda vas, ker ni bilo prispevkov. Kakor ste pokazali solidarnost in aktivnost za sodelovanje pri prvi in drugi številki, tako ste pri tej pokazali betežen odnos. Pustite tiste, ki bi radi sodelovali! Nikar svoje negativne propagande proti Iskram ne vsiljujte še drugim. S tem rušite in zavirate delovanje, literarno ustvarjanje. Škoda bi bilo, če bi Iskre morale ugasniti zaradi takih ali podobnih podtalnih voda, ki skušajo zamoriti še tisto, kar komaj tli.

V tem mesecu praznujemo dva vidnejša praznika.

Prvi je 8. marca - dan žensk, naših mater. Ob tem prazniku se jim zahvalimo za življenje, ki so ga nam dale, za vso skrb, vzgojo in vero. Vera nas dviga, plemeniti. Pomaga nam, da se trudimo, da smo bolj ljudje. Le tako smo podobni Kristusu, ki v tem postnem času od nas pričakuje, da se odvrnemo od greha.

19. marca praznujemo god sv. Jožefa - rednika Našega Gospoda. Na ta dan posvetimo pozornost našim očetom - možem. Koliko skritih dejanj opravijo, da se nam dobro godi, da nam ničesar ne manjka. Ta praznik je kakor protiutež 8. marcu, da tudi očetom izkažemo dolžno čast in zahvalo.

Božnar Cene

K U L T U R N I D A N

Star slovenski pregovor pravi: "Kar se Janezek nauči, to Janezek tudi zna!" To velja za nas vse, posebno še za mlade: smo otroci dobe v kateri se kolo zgodovine še vedno vrti. Prav lahko je ponosno korakati skozi svet, ki so ga ustvarile roke naših očetov, nemeneč se za trpljenje okrog sebe in v svetu. Skrajni čas je že, da se v nas zbudi zavest ljubezni do domovine, zavest ljubezni do materinega jezika. Da je ta zavest v nas živo prisotna, kaže prav gotovo slovesno praznovanje 8. februarja, t.j. dneva Slovenskega kulturnega praznika. To ni bil dan, ki je prišel in šel mimo nas. Nanj smo se pripravljali več dni, več tednov poprej, da bi lahko res nekaj pokazali, da bi pokazali, da smo Slovenci.

Višek tega dneva je bila prav gotovo proslava. Le ta je bila letos uglašena bolj ali manj na politično temo. Soočili smo se z narodnostnopolitičnim problemom. S pričetkom ob deveti uri nam je profesor Franc Kralj povedal nekaj uvodnih besed. V nekaj kratkih stavkih nam je pokazal pomen tega praznika in kakšen bi moral biti odziv nanj. Kot profesor zgodovine so mu pretekli in sedanji dogodki o boju Slovencev za politično in jezikovno osamosvojitve jasno pred očmi; zato smo njegovi besedi s toliko večjim zanimanjem sledili. Zatem nam je semeniški pevski zbor pod vodstvom dr. Antona Požarja zapel Prešernovo pesem Zdravico, ki jo je uglašbil Ubald Vrabec. Namen tega ni bil predstaviti zbor in ubrano petje, pač pa pesem samo. Prešeren nam prav v njej prikaže narodnostni problem Slovencev v njegovi dobi: Ne vrag le sosed bo mejak. Nekomu je to samo oguljena fraza, ki ji ne ve niti pomena, niti tega, kdo jo je napisal. Na drugi strani nam Prešeren prikaže ljubezen do domovine in jezika, ki jo pisatelj želi vzbuditi tudi v nas.

Dijak četrtega letnika, Krečič Primož, nam je skušal s svojim predavanjem prikazati "Prvo odločitev Slovencev za Jugoslavijo. "Vsak narod slej ali prej začuti v sebi neko željo po samostojnosti in svobodi. Take želje, ki se prerodijo v gibanje, vodijo nadalje v oborožen odpor proti zatiralcu.

Slovincem je ta boj uspel in tako lahko danes svobodno praznujemo kulturni praznik.

V nadaljevanju proslave smo poslušali deklamacijo "Sonetnega venca", ki so jo izvedli dijaki tretjega letnika: Gombač, Iskra in Skapin. Štokelj Ciril pa nam je predstavil Črtomirov govor iz Krsta pri Savici.

Narodnostno-politične ideje je Prešeren izrazil v več pesmih. Ena izmed prvih je Sonetni venec, kjer je pesnik svoje erotično čustvo do Julije prepletal z neizmerno ljubeznijo do domovine. Uvod v Krst pri Savici pa izraža ves Prešernov narodni ponos, ki ga je položil v usta junaka Črtomira.

Po pesmi Kam, ki jo je zapel zbor, je bila na vrsti osrednja točka proslave. Zgodovinar prof. Branko Marušič nam je v svojem predavanju nazorno orisal pot boja za naše meje po prvi svetovni vojni. Pri tem se je omejil na italijansko-jugoslovansko mejo, za katero bi lahko rekli, da je bila še pred nedavnim pereč problem pri odnosih naše države z Italijo. Seznanil nas je z obdobjem od poselitve teh krajev pa vse do današnjih dni. Osrednji problem pa so bili boji po prvi svetovni vojni in vse do Osimskih sporazumov in še čez.

Po burnem ploskanju s katerim smo pozdravili predavanje Branka Marušiča, je semeniški zbor zapel še dve pesmi: Sattnerjevo - Na planine in Aljaževo - Oj Triglav. S tem smo proslavo zaključili. Na celotno temo nas je spomnila še rektorjeva zaključna beseda.

Z vsem tem je bilo sicer proslave konec, toda njene ideje so v nas še vedno žive. Ni in ne sme v nas ugasniti Prešernova ideja: Največ sveta otrokom sliši slave.

Mahnič Miro

I N M E M O R I A M

V življenju so tudi trenutki, ko se nam zazdi, da se je ustavil čas.

Prav tak trenutek smo doživeli v nedeljskem dopoldnevu, zatopljeni v svoje delo in načrte mladostnega snovanja.

Nekaj minut čez osmo je naju z Janezom presenetil žalosten obraz sošolca Bojana. Vstopil je v razred in povedal: "Mama mi je umrla".

Nisva verjela. Ko pa se mu je obraz še bolj zresnil in užalostil, sem dojel resnico, v katero sem pa kljub temu še dvomil. Mislil sem: pomota! A ta "pomota" je postala dejstvo, ko smo 13. februarja dospeli k Hajarjevi domačiji. Ravno kar so naložili krsto na voz.

Pred očmi mi je zaplesalo in nisem se mogel postaviti v resničnost, ki se je tisti trenutek dogajala...

Nisem mogel razumeti, kako je mogoče, da je ta mati, ki nam je še pred pol leta z ljubeznijo in z veseljem stregla, ki nas je sprejemala z odprtim srcem in nam nudila vso varstvo in skrb, ko smo na njenem domu preživljali takó brezskrbne in lepe dneve počitniške razigranosti in veselja, mrtva. Bila je tako preprosta, a bogata po srcu, v razgovorih vedno sproščena in polna življenjskih primerov, naukov, nasvetov.

Spominjam se, kako se je nam večkrat opravičevala, češ da ne zna mize tako pripraviti, kakor smo vajeni. Mi pa smo ljubili to preprosto, iskreno domačnost.

Zadnjikrat smo šli skupaj tja gor, proti cerkvi sv. Urha. Nič več niso zvonovi peli razigrano, kakor pred pol leta. Jokali so, tako žalostno, jokali.

Vsa fara je bila zbrana ob njenem grobu. Množica je jokala, a tudi ta je izžarevala nekaj nedokončnega, nekaj upa polnega, kar diši po zmagi.

Najbolj so me vzdramile duhovnikove besede, ki so prihajale od groba: "Jaz sem vstajenje in življenje, kdor vame veruje, bo živel vekomaj".

Tisti trenutek je to name delovalo kakor balzam na dušo. Danes, ko gledam nazaj in premišljujem, vem, da me je to

še bolj prepričalo in utrdilo, da se naše življenje ne konča s smrtjo ampak, da se šele začne resnično življenje, ki ga more onstran groba zares lepo živeti le tisti, ki si je že na tem svetu včrtal smer večnega življenja.

Z vero v srcu trdim, da si je pokojna Bojanova mati že tostran s svojim življenjem, delom in molitvijo priborila prostor pri Očetu, ki edini zna utešiti naša koprnenja, bedo in majhnost.

Božnar Cene

M O J D R U G I D O M

Semenišče je moj drugi dom,
a saj sem blizu jaz doma
in mlada noča rada tja se mi poda.

Semenišče je moj drugi dom,
a mlad sem še in poln moči,
kar zdržal bom, brez vseh solza.

Semenišče je moj drugi dom,
tu vsi delimo si veselje, srd,
le malokdaj je kdo potr. .

Maksimiljan

PETI HOČEM

Peti hočem,
peti in živeti,
nočem mreti.

Peti hočem,
nočem biti sam:
petje rad imam.

Pravijo, da ne znam.
Kaj znam?
Pravijo, da posluha nimam.
Kaj imam?

Vero imam,
zaupam.

Čeprav ne znam,
čeprav posluha nimam,
samozavest imam
in se ne dam.

Malcontent

Iskrica

Pusti péti mojga slavca,
kakor sem mu grlo ustvaril.

(Prešeren)

Poznam družino, oče, mati, pa sin, ki ima petnajst let. Zgledna, verna družina. Sin, ki končuje 8. razred je tudi družaben, poln življenja, kot si ga lahko predstavljamo pri pubertetniku.

Sin je edinček in pri takih je že prirojeno, da so nekoliko razvajeni. Čeprav si je želel brata ali sestrico, se ni vtikal v načrte staršev.

Bila je lepa sončna nedelja. Prišel je ves razigran domov. Sam smeh ga je bil. Življenje v njem je bilo v vsem zagonu. Ni vedel, kaj bi še počel. Uščipnil je očeta v uho, poljubil mamo, se usedel pred televizor, vključil kasetofon in kdo ve, kaj bi še vse počel, če ga ne bi poklicala mama.

Glas je bil sladek, poln mehkebe. Na ustih ji je igral rahel smeh. Kot v nekakšni zadregi je rahlo zardela. Njene, še mlade, živahne oči so pogledovale očeta, ki se je tudi skrivnostno smehljajal. "Dobil boš bratca", mu je skoraj šepetajoče, vendar čudovito ljubeznivo dihnila mama.

Ostrmel je. Ni in ni mogel urediti svojih misli. 15 let je bil sam in sedaj bo dobil še enega, ki bo njemu enak, ki bo človek. Veselil se je, ko so kupili televizor, vendar sedaj ni mogel primerjati občutkov, ki so ga navdajali. To je bilo povsem nekaj novega.

"Ali nisi vesel?" ga je skoraj s strahom vprašala mama. Usta so se ji zravnila, kot lahko zravnaš tenko vejico, ki se igraš z njo. V očeh, ki so se ji posrebrile, se je izoblikovala solza, solza ljubezni, ki je tako mehko drsela čez njeno še gladko, rdeče lice.

"Da, vesel sem, še bolj presenečen. Ne morem vsega tega dojeti". Mama se je pomirila, oče se je tudi zadovoljen smehljajal.

Čudovito je pričakovanje nečesa novega, posebno, če je to človek. V njem se je vse podiralo. "Kje je tista poltenost, ki se mi pojavi ob pogledu na dekleta? Kaj je tisto v primeru z ljubeznijo, ki jo čutijo starši ob rojstvu

otroka, ki prihaja iz ljubezni". Bil je presenečen, čutil se je še bolj sproščenejša. V njem se je življenje podvojilo, kajti sedaj je imel še nekoga, ki mu je posvečal svojo pozornost, sedaj že živi iz nič ustvarjeno človeško bitje.

Še dolgo so se pogovarjali o vseh mogočih stvareh, a vse besede so se končale pri dojenčku. Srečna družina, kajti misli vseh so se združile v novem bitju, ki se je veselilo okolja, kjer je bil zaželen in ljubljen, se razvijal in vse tri navdajal z iskreno srečo.

Tomaž

STOJ KOT MOGOČNO DREVO SREDI JASE

Nekega dne sem se sprehajal po jasi ob gozdu. Na njej ugledam mlado drevo. To drevo še nima utrjenih korenin in močnega stebila. Pihal je veter in to mlado drevo se je upogibalo in zvijalo sem in tja. Vendar ga v majhnem zavetju drugih dreves veter le ni polomil in uničil. Tako neutrjen in mlad kot drevo, sem tudi jaz. Vsak piš življenja me zanesse, ker še nimam utrjenih korenin, kaj še stebila. Zavetje so mi starši, ki me obvarujejo pred vetrom življenja.

Ko pa je veter odnehal, si je mlado drevo začelo utrjevati korenine. Hotelo je živeti. Razraščale so se mu korenine, ki so vedno globlje rile v zemljo in se je oprijemale. Drevo živi, stoji, korenine se trdno oprijemajo zemlje, da se razvija in razcveta ob blagodejni svetlobi in okolju. Ta svetloba prinaša vsem stvarjem življenje in omogoča njihovo delovanje. Vse rastline se obračajo k svetlobi, da bi pogasile svojo silno žejo po njej, da bi se v njej napojile, jo vsrkale vase in jo presnavljale.

Kadar svetloba zasije, se cvet odpre, čebela radostno vzleti, ptica veselo zažvrgoli in gozd zazeleni od veselja. Brez svetlobe vse spi, vse vene, vse ugaša.

Tudi mi smo mladi. Če hočemo živeti, se moramo z vso

voljo in z vsem srcem izpostaviti žarkom božje svetlobe, ki daje življenje vsem stvarjem. Pred to svetlobo se moramo tudi mi odpreti in ji odgrniti v dušo. Le ob tej svetlobi bomo tudi mi cveli v življenju. Zaživeli bomo bogato in polno življenje. Sedaj imamo tudi ugoden čas za razraščanje naših korenin. Od sedanjega časa je odvisno, kako bomo mi stali v življenju, kako bomo mi utrjeni, kako bomo mi kljubovali vetrovom in nevihtam. Odpreti moramo srca božjemu žaru, ki vedno sije.

Na lastne noge se moramo postaviti sami! Če pademo, se bomo že sami vnovič dvignili. Razrasli se bomo kot mogočno drevo sredi jase, ki samo, brez zavetja kljubuje vetrovom in nevihtam.

Tudi mi bomo morali kmalu sami stati in kljubovati življenjskim vetrovom. Ali bomo mi znali biti hvaležni našemu zavetju, ki nam je pomagalo na noge? Bomo znali mi to ljubezen in toplino našim staršem in predstojnikom vračati?

Staršem in predstojnikom bomo za to dejanje hvaležni s tem, da bomo tudi mi dajali zavetje drugim, ki šele vstajajo in rastejo. Ljubezen bomo morali tudi mi skazovati tistim, ki bodo pod našim zavetjem. Dajati jim bomo morali lepe zglede z življenjem in besedo. Za vsakega, ki bi v našem zavetju klonil, bomo mi odgovorni. Zato moramo razviti svoje korenine.

Krapež Martin

Iskrica

Narava je kakor velika odprta knjiga...

(pregovor)

S T A R K A

Snežilo je. Mrzlo zimsko sončese je začelo nagibati k zatonu. Sedel sem ob topli peči in poslušal Beethovnov Brandenburški koncert. Nežni zvoki godal so me polagoma uspavali. Harmonija Beethovnovne umetnine in enkratna podoba narave me nista zadovoljili kljub enkratnemu doživetju. V meni je nastal občutek tesnobe. Naveličal sem se osamljenosti. Zahrepenel sem po divji naravi, po ljudeh.

Zaprl sem gramofon, zapustil toplo sobo in se odpravil ven v metež. Burja je neusmiljeno zavijala okrog vogalov. V noge me je zazeblc, vseeno sem vztrajal in nadaljeval pot. Na trgu ni bilo žive duše. Iskal sem človeka, da bi ga vsaj pozdravil, pa ga ni bilo. Še vedno sem brezciljno taval, strah me je bilo pred samim seboj. Kratek zimski dan je polagoma zatonil v brezmejno, topo plobino noči. "Kam naj grem? Moral bi sedeti pri knjigah, pa se mi ne da".

Burja je še vedno zavijala po ulicah in prenašala lahke snežinke. Občutil sem, kako lepo je prebivati v topli sobi. Mraz v nogah je ponehal. Tudi meteža sem se že privadil. Naslonil sem se ob hišni zid, kjer ni imela burja take moči, in gledal. Izza vogala se je prizibala stara ženica s kanglečko mleka v rokah. Za njo je plaho mijavkala prezebla mačka. Starka se je počasi premikala, njeni koraki so bili kratki, bila je upognjena k tlom. V starki sem prepoznal žensko, ki je prihajala vsak dan k maši in veliko molila za vso župnijo. Ljudje so jo radi imeli, nikomur ni delala težav, živela je skromno.

Počasi sem stopil proti njenemu domu. Stanovala je na robu vasi. Njena hiša je bila poleti polna rož, pozimi pa je zgledala kot pusta kamena gora. Dolgo časa že nisem bil v tem delu vasi. Po kratkem obotavljanju pred vrati sem potrkal in vstopil. Starka je sedela ob toplem štedilniku. Pozdravil sem, pa mi ni odgovorila. Po kratki zmedenosti sem opazil, da moli rožni venec. Nisem vedel, kaj naj naredim. Sam ne vem kako, a začel sem z njo moliti. Zbrano sem sledil njenim premišljenim besedam. Ob pogledu na mladega fanta, ki moli rožni venec, se je na njenem obrazu prikazal izraz veselja.

Njeni zamolkli izgovarjavi, ki me je na začetku motila, sem se hitro privadil. Tudi v meni se je nekaj premaknilo. Tu v veliki revščini sem se osvobodil težkih občutkov, ki so me bremenili. Ko sva zaključila molitev, je starka počasi in spoštljivo spravila rožni venec. Še vedno je vladala njena tišina. Počasi se je zbrala in me nagovorila: "Kaj te je prineslo, otrok moj, v takem vremenu?" Povedal sem ji, po kaj sem prišel in hitro dodal, da ne potrebujem več pomoči. V meni se je zrušil občutek zaprenjenosti in osamljenosti. Ta starka mi je pokazala, kdo rešuje v težavah. Obrazložil sem ji lastno spoznanje, se zahvalil za topel sprejem in dožive-to molitev, ter odšel. Starka je bila vesela.

Metež je še vedno razsajal po ulicah, toda jaz ga nisem čutil. Počutil sem se svobodnega, srce je zagrlo koračnico zmagoslavja.

Foggi

O R L

Pod nebom velik ptič,
letal v krogih je,
po divjadi oprezujoč,
žrtev iskal je.

Po gozdu lovec mlad,
hodiŕ sem ter tja.
Zagleda orla temnega,
konča se orla dolgi let.

Decontioner

Starejši govore, kaj vse bi bili, če bi bili še enkrat mladi.

Eden najlepših trenutkov mojega življenja je bil ob koncu osmega razreda. V meni je nekaj govorilo: "Pojdi v semenišče, čakam te". Le s težavo sem se odpovedal življenju v domačem kraju. Komaj, komaj sem spoznal, da se moram odtrgati od prijateljev. Ti so bili vajeni le preklinjanja, grdih besed. Dekleta so imeli za lutke. Končno sem spoznal, da to ni prav in da tudi sam ne smem na to pot. Tudi oni so imeli lepo vzgojo doma, kot jaz, a življenje nas je potegnilo za se-boj. V zadnjem hipu sem spoznal: če hočeš biti pošten in pravičen in kasneje mož, se moraš odtrgati od njih. To mi je uspelo s pomočjo staršev in g. župnika.

Na jesen sem prišel v malo semenišče v Vipavi. Pa tudi tu ni šlo brez težav. Pričele so se že ob spoznavanju meni povsem novega in tujega hišnega reda, ki se mi je zdel nemogoč. Ko pa sem videl, da drugim kar gre, sem ga tudi jaz počasi sprejel, a ne povsem. Meni se je še velikokrat utrnila misel na prejšnje čase, na moj kraj. Mislil sem si: "Saj si čisto nor, da si tukaj". O tem sem veliko premišljeval in spoznaval sem, da moje misli niso prave.

Uvidel sem, da me je poklical Bog sam, da to ni moja zasluga, da moram v srcu gojiti plemenitega človeka - duhovnika.

To nalogo sem velikokrat zanemaril, pozabil nanjo. K temu je pripomogla moja razburkana preteklost in moj ekspozivni značaj.

Šele po polletju sem se zavedel, da sem up staršev in naše župnije. Pred to odgovornostjo sem klonil, sem kleknil. Navdajal me je občutek, da tega nisem vreden, da sem... Kadar sem pri pouku dobil slabo oceno ali naredil kakšno neumnost, me je v notranjosti peklo. Peklo me je ob misli na starše. Najraje bi se pri priči udrl v zemljo. Obenem pa sem čutil, da mi govore: "Vstani, pogumno naprej. Z nami in z Bogom ti bo uspelo! Ta misel mi je dajala pogum, da nisem znova zdrsnil v staro življenje. Prvi letnik je minil, uspelo

mi je in bil sem zadovoljen.

Med počitnicami sem se srečeval z znanci in sorodniki. Nekateri izmed njih so mi povedali, da so zame molili in prosili, da bi vzdržal. Pred njimi me je bilo sram, ker sem se spomnil, kakšne dvome in težave sem imel. Obenem pa sem bil vesel, ker sem spoznal, da so mi prav oni pomagali, da mi je uspelo.

Zopet sem v semenišču, vesel, da me podpira naša župnija. Najbolj pa me veseli besede papeža Janeza Pavla II. Sedaj se počasi dviga tudi moja zavest in spoznal sem, da ne sme čas graditi človeka, pač pa mora človek graditi čas. Moram torej vztrajati na tej pravi poti, čeprav me marsikdaj mika drugam.

Dacrum

S T E V O

Drevje je bežalo mimo oken avtobusa, ki je turobno sopihal po klancu. Od časa do časa je šofer ustavil, da so vstopili in izstopili potniki.

Na zadnjem sedežu je sedel zamišljen fant s potovalko na kolenih. Bil je visok, suh, z mastnimi, svetlimi lasmi, ki so mu padali na ramena v slapu. Imel je podolgovat obraz, nekoliko uvela lica, ki so pričala o trdem delu. Pod močnimi obrvmi so bile privlačne črne oči, ki so prodorno spremljale dogajanje v avtobusu.

Stevo je bil mlad fant iz Bosne, ki ga je želja po hitrem zaslužku prignala v Slovenijo. Fant je živel pri očetu in materi na strmem pobočju, kjer je bilo veliko dela, a malo zaslužka. Prišel je od vojakov, kjer se je naučil pisati in brati. Seznanil se je s civilizacijo, ki je presegala domačo tradicijo.

Pred par leti je odšel v Slovenijo njegov najljubši prijatelj. Na vasi se je mnogo govorilo o tem. Stevo se je čutil opeharjenega. Ni mogel razumeti, da ga je prijatelj

zapustil in odšel v tuje kraje. Oče mu je dejal: "Nehvaležen je. Zanj sta se mučila oče in mati, sedaj ju je pa pustil na cedilu. Ni vreden, da se še kdaj vrne v domačo vas". Stevo je res nekaj časa bil pod vplivom teh besed. Čas je tekel. Na prijateljevem domu so začeli popravljati hišo, kupili so televizijo. Stevo ni nič rekel, toda vednobolj je čutil težo prijateljevega denarja. Med tem časom so odšli iz vasi tudi drugi fantje, pošiljali denar in v vasi so mnogi začeli popravljati hiše. Stevova, ki je bila prej med boljšimi je bila sedaj med slabšimi.

Ni mogel razumeti očeta, da ne razume časa.

Ko se je vrnil od vojakov, so ga doma že težko pričakovali. Slabo obdelana zemlja je kar vpila po dobrem in pridnem gospodarju. Toda Stevo ni več vzdržal. Nekega večera, ko so vsi izmučeni sedli k mizi je razodel svoj načrt. Črne sence so lazile po stenah, kot so bili izčrpani njihovi obrazi. Stevo je pogledoval zdaj očeta, zdaj mater. V njem se je vse uprlo. Tudi sprl bi se, če bi mu branila. Toda mati je samo molče zajokala. Debele solze, ki so ji tiho drsele po zgubanih licih in se izgubljale v črnem predpasniku, niso vzbudile v sinu sočutja. Tudi oče se je osupel oziral okrog in pogledoval skozi okence v črno noč. Oči so se mu svetile. Verjetno je tudi on jokal, a njegove solze so bile redke. Vsaka se je izluščila iz oči kot črn spomin, ki mu je pri-vrel iz srca. Nastala je grobna tišina, Stevo pa je uporno razmišljal: "Njih ni nikoli zamikal denar. Še na misel jima ni prišlo, da bi prelomili stoletja staro pravilo in zapu-stili domačijo, domačo grudo".

Gluh je bil za vsa opozorila, kakor zaljubljenec, ki ga zgrabi ljubezen in ne vidi in ne sliši, kaj se godi okrog njega. Glavno zanj je bilo, da zasluži denar. Nikoli si ni želel kaj drugega in zato se je podal na pot. Težko si je predstavljal, kakšno življenje ga čaka. Zaupal je prijatelju, ki je trdil, da je vse pripravljeno, samo priti mora v Slovenijo. Žalostni pogledi so se ga oklepali, a ni razumel, kaj pomenijo.

Avtobus se je ustavil in prisluhnil je sprevodniku, ki

je imenoval kraj, kjer je moral izstopiti. S pogledom je iskal prijatelja, ki mu je pisal, da ga bo čakal. Držal je potovalko in se začel razgledovati po avtobusni postaji. Vanj se je pričel naselevati nemir. Kaj, če ga ne bo? Sam v tujem kraju? Pomislil je, da je prišel v Slovenijo zaradi denarja. Vendar se mu ta ideja ni zazdela več tako mečna.

Nekdo ga je udaril po hrbtu. Pil je njegov prijatelj v družbi svojih prijateljev. Bili so zelo glasni, že nekoliko okajeni. Po glasnem pozdravljanju so vsi skupaj odšli v gostilno. Opazoval je čudne obraze. Nekoliko je pozabil na slab začetek in se ga še sam nekoliko nalezal. Ko so ob enajstih kolovratili po ulicah, je poskušal zapeti staro narodno, ki ga je še mati naučila. Prijatelji so ga začudeni gledali in se mu pričeli smejati. Prizadelo ga je. Rojaki so poteptali stare običaje. Neizmerna žalost mu je legla na dušo. Ko je prišel v barako se je naglo vlegel in utihnil. Tovariši so pač mislili, da je utrujen in so ga pustili pri miru, sami pa so se zabavali skoraj do jutra.

On pa je ležal in premišljeval, kam je zabredel. Solze resnične žalosti so se vtopile v čistem vzglavniku. Jutri se šele začne življenje...

Tomaž

TRIGLAV, OJ KRASOTE TVOJE!

Prišle so tako dolgo pričakovane počitnice. Hotel sem se jih naužiti in jih kar najbolj izkoristiti. Večkrat sem se napotil v planine in tako potešil željo po gorah, po plezanju. Kdor gre enkrat v planinski raj si ne more več potešiti želje po njih. Odločil sem se, da pojdem tudi na Triglav. Konec julija, v začetku avgusta smo se štirje odpravili na ta "podvig".

Bila je nedelja. Mrzlo jutro nas je docela prebudilo. V Novi Gorici smo stopili na vlak za Jesenice. Med potjo nam je

pogovor tekel le o planinah, kakšno bo vreme itd. Na Jesenicah smo izstopili. Imeli smo veliko srečo, saj smo samo prekoračili cesto in vstopili na avtobus za Mojstrano. Počasi se je začelo lepo vreme kisati in pokazali so se kodrasti oblaki, ki so kmalu dobili sivo črno barvo. Ko smo prišli v Mojstrano je bila naša prva smer Aljažev dom v Vratih. Pot se je vlekla, a smo le prišli v Vrata. Tu se nam je pridružila še ena planinka in slednjič smo krenili po Tominškovi poti našemu cilju naproti. Zapustila nas je sreča, saj se je že po eni uri hoda začela huda nevihta. Goste kaplje so bile po nas, grmenje nas je kar glušilo. Ni bilo izbire. Vrniti smo se morali v Aljažev dom v Vratih. Poskrbeli smo za ležišča in po večerji šli na sprehod po okolicci, saj je prenehalo deževati. Sprehod po dolini v Vratih je bil čudovit. O tej dolini pravijo, da je ena najlepših, kar jih more človeško oko videti. To je trdil že sam Aljaž, dovški župnik. Nato smo se odpravili k počitku in po nekaj dobrih vicih res tudi zaspali. Ob štirih smo se zbudili. Nebo je bilo jasno. Lepo in spokojno se je kazala severna stena. Hitro smo se opravili in ob petih že ponovno pešačili po Tominškovi. Rahel veter nam je bril obraze in nas spodbujal k bolj živi hoji. Slednjič je posijalo tudi sonce in severna stena se nam je pokazala v vsej svoji krasni veličini. Zdela se mi je kot oltar, osvetljen od neštetihi luči. Zaželel sem si, da bi se je lahko nekoč dotaknil... Gledajoč sem pred sabo steno in šli smo naprej in nekaj prej kot v štirih urah smo prišli do Staničevega doma. Tam smo se dobro "podložili", nekaj polili in se po kratkem počitku odpravili proti Kredarici.

Pot je bila zasnežena, a nam je to kar ugajalo, saj drugače nimamo veliko priložnosti pešačiti po snegu. Na Kredarici smo nakupili razglednic, in poslali pozdrave našim prijateljem, ki so nekje daleč pod nami in polnijo pljuča z umazanim zrakom. Po dobrem kosilu, kakršno se dobi v gorah, smo v gosti megli krenili na mali Triglav. Megla se je nekoliko razgubila in tako smo bili nekaj minut pred eno popoldne na najvišji gori naše domovini. Pozabili smo na vse napore in v srcih nam je razbijalo le eno: uspeli smo!

Kot po stari navadi je sledil "krst", pa ne z vodo ampak s cempinom! Po nekaterih je padlo kar precej in upam, da se jim ne pozna več... Po tem lepem doživetju smo se spustili navzdol proti Planiki. Mrzel veter je vlekel nizdol, tako da so se nam solze zbirale v očeh. Povsod nam je silila v oči lepota sveta. V planiki smo občaju "vrgli debato" zakaj kdo hodi v gore. Bili smo skoraj istega mnenja, da nas gore plemenitijo, bogatijo in duševno pomirjajo.

Napotili smo se proti Doliču, kjer smo sklenili prenočiti. Tako je minil lep dan, v upanju, da bo tudi naslednji lep. Ko smo se drugi dan prebudili je sonce že vzhajalo. Tudi tokrat je bil trenutek, ki ga le del lahko ohrani fotografija. Odšli smo proti Sedmerim jezerom. Obiskali smo še kočo pod Bogatinom in slednjič po dolgi poti prišli k slapu Savice. Odtrgali smo še zadnji pogled na sijajno padajočo vodo in se podali na avtobus za Ljubljano ter naprej proti domu. O polnoči smo pešačili še zadnje tri kilometre od glavne ceste do doma. Noge so nam bile lahke, ko smo obujali spomine in prispeli v domačo vas.

Štokelj Ciril

N A Č A V E N V S N E G

Bilo je v nedeljo dopoldne. Maša se je končala, preoblekel sem se in preobul. S tremi prijatelji sem pospravil kosilo, ki je bilo za nas vnaprej pripravljeno. Namenili smo se bili na Čaven. Odločili smo se že med tednom in prav smo se odločili.

Vreme je bilo čudovito: niti ne mrzlo, čeprav smo bili sredi zime. Avtobus je kmalu prišel. V Ajdovščini se je zelo zavleklo. Na Cesti smo izstopili in jo urno mahnili proti Čavnu. "Običajno", bi kdo rekel. Res je. Bilo je vse čisto običajno, a zame vendar nekaj lepega, nekaj nevsakdanjega.

Po cesti do Štomaža smo hodili precej hitro in v vas

smo prišli ravno, ko je zvonilo poldne. Malo nad vasjo smo posedli na skale ob poti in odmolili angelsko češčenje. Ker pot ni bila strma, smo kar hitro napredovali.

Narava je molčala. Le tu in tam se je oglasil ptič, drugod spet se je slišalo žuborenje potoka in šumenje listja pod nogami. Drevje je bilo pusto, le tu in tam ga je poživil zelen borovec ali brinov grm. Od časa do časa smo v osojnih krajih stopili tudi v krpo snega.

Prvič smo počili na višji jasi. Tam smo se podprli s sendviči. Ker pa čas ne miruje in ker ga tudi nismo imeli na pretek, smo morali pohiteti. Pot je vztrajno grabila više in više. Vse pogosteje smo naleteli na sneg, ki ga je bilo proti vrhu vedno več in kmalu smo gazili sam sneg. Zame je bilo to pravo veselje, saj imam le redko možnost zagaziti v sneg. Večala se je utrujenost in kmalu smo utihnili. Dva sta zaostala in z Janezom sva ju morala počakati.

Tudi sam sem v nogah začutil, da se vzpenjamo. Janez je krepko korakal in kar truditi sem se moral, da sem ga dohajal, na vso utrujenost sem pa kar nekako pozabil.

Če je bila prej narava pusta, je bila sedaj čudovita. Okrog in okrog je bil sneg, iz katerega so molela ven drevesa in grmovje. Nebo je bilo jasno. Sonce je sijalo in sneg se je bleščal kot tisoč kristalov. Vsa ta tišina, mir, bleščeči sneg in sonce, vse to vpliva, da pozabiš na utrujenost, na vse skrbi, na slabo voljo, pozabiš celo na angleško šolsko, ki bi jo moral pisati naslednji dan. Kako je svet lep! Če se malo globlje zamisliš, nehote pomisliš, da je vse to, kar vidiš, ustvaril Bog. Če si se še malo prej jezil, zakaj je Bog v Babilonu zmešal jezike, da se jih moramo sedaj učiti, če hočemo razumeti še koga razen Slovenca, mu ob takem lepem doživetju vsekakor tudi to odpustiš. Te misli so mi pomagale, da sploh nisem več čutil naporenega vzpona po snegu. Mislil sem, kako modro in lepo je Bog ustvaril naravo. Vse v njej je lepo skladno urejeno. Pa ne samo to. Bog je že ob stvarjenju vedel, da: Variatio delectat, pestrost razveseljuje, zato je poskrbel, da dež ne pade samo v deževnih kapljicah, ampak pozimi namesto da bi deževalo, sneži. Koliko veselja je Bog s to svojo potezo

pripravil ljudem! Koliko otrok in odraslih uživa v zimskem veselju in snegu.

Po nekaj minutnem čakanju tovarišev še vedno ni bilo za nama. Ko pa sva ju slišala, sva krenila dalje, češ saj fanta pot poznata, pa tudi najinih sledov ne moreta zgrešiti. Kmalu sva prišla iz gozda na odprto planjavo tik pod vrhom Čavna. Tu se je še globlje udiralo. Opazila sva, da se je gazi prvega lovca pridružila še ena sled, zato je bila hoja manj naporna. Toda ta gaz je kmalu zavila v grmovje in izgnila stran od najine. Janez, vajen hoje po snegu, se je meni nič tebi nič zagnal v do pasu globok sneg in lezel skozi vejevje proti cilju. Jaz za njim. Kmalu sta naju dohitela prijatelja. Janez mi je resda utiral pot, a kljub temu sem imel kar dovolj težav, tako da sta me morala počasi zadnja dva prijatelja spodbujati. Rinili smo skozi grmovje, ki je iz snega molelo le svoje rogovilasto vejevje.

Kako ne bi užival? Vreme je bilo tako, da si lepšega misliti ne moreš: pred menoj se je zasnežena pokrajina v rahlo vijugasti črti obzorja stikala s svetlo modro jasnino neba. Črta je drsela dalje na smrekov gozd, na mešanico temnozeleno in svetleče se bele barve. Daleč v ozadju za hrbtom je bilo videti Jadransko morje - Tržaški zaliv, v katerem smo lahko opazili celó ladjo.

V tem trenutku sem popolnoma razumel slovenske pisatelje in pesnike, ki so tako radi opisovali tiho, mirno in zasneženo domačo ljubo jim zemljo. Tedaj sem razumel, da more prav taka pokrajina v človeku zbuditi val čustev, ki jih lahko preneseš na papir, kjer svoje misli izliješ v pesem ali povest.

Zagazili smo spet v globok sneg. Ta pa je tu imel precej trdo skorjo, ki jo je nabila burja. Vse je bilo lepo zglajeno s snegom, le tu in tam je iz njega molela vejica ali vrh grma. Kotanje in hribi, vse je bilo lepo zaobljeno. Kot v pravljici!

Prijatelji so se "bali, da se ne bi prehladili", zato so pridno skrbeli, da ne bi polne stekleničke nesli v dolino. Zato so se tako vneto zagnali po snegu navzgor! Komaj sem jih dohajal. Na križišču med stezo v Lokavec in stezo h koči

je bila stekleniča že prazna in dobra volja je tako narasla, da smo sklenili iti prav do koč, čeprav je bila ta verjetno zaprta. Toda čas nas je spametoval in obrnili smo proti Lokavcu. Nismo se zmenili za neštete padce, ki so se vrstili od koraka do koraka. Padal sem po snegu, skakal in se drsal za ostalimi. Še najbolj me je razumel Sandi, ki me je počakal, da sva jo skupaj mahnila v dolino. Revež pa je imel nesrečo: prifrčal je po snegu in se zgrabil za vejo, da bi se ustavil, pri tem pa se mu je v roko zadržala precej velika trščica. Tekla je kri, da sem za njim mogel slediti krvave sledove, ki jih je puščal v snegu, ko se je opiral na roko. Po snegu sva namreč hodila po vseh štirih kot prava kopenska četveronožca.

Žal je veselja vse prehitro konec. Prišli smo na kopno pot. Tu smp se ločili, kajti Janez in Damijan sta bila za naju s Sandijem prehitra. V Lokavcu sva se ustavila najprej v cerkvi, kjer so še stale jaslice, nato pa sva potrkala še na župniščna vrata. Ker pa g. župnika ni bilo doma, sva zavila v gostilno, kjer sva se ogrela s čajem, Sandi pa si je tudi zasilno obvezal rano. Na poti do Ajdovščine naju je asfalta rešil avtomobil, ki naju je potegnil do Ajdovščine. Tu sva dohitela Damijana in Janeza, ki kljub vsej naglici nista ujela avtobusa. Ta jima je pred nosom odpeljal. V Vipavo sva se vrnila na avtostop.

Nikoli si nisem mislil, da lahko tako preprost in vsakdanji dogodek pusti tako lepe spomine. Dogodek me je obogatil, razveselil in olajšal vsakdanje skrbi. Sprostil sem se in celo srečal z Bogom.

Pax

SAMOTAR

Nečotov je stopil skozi vrata in jih skrbno zaklenil in gledal krog sebe, če ga kdo opazuje.

Bil je mož - samotar, pravzaprav čudak. Imel jih je precej čez sedemdeset. Redkokdaj je s kom spregovoril. Ker je hodil petek in svetek oblečen v dolg, temen, zamazan plašč in obut v visoke škornje, kakršne nosijo težki delavci na gradbiščih, smo se ga otroci bali. Za nas je bil in ostal skrivnost.

Počasi z drsajočim korakom je krenil po klanecu navzdol. Odpravil se je po kruh. Iz oddaljene pekarnice je namreč nosil gosposki kruh; mi smo mu po domače rekli hleb. Spominjam se, da ga je nekajkrat prinesel tudi k nam. Toda, ko smo otroci opazili, kako ima velike in zamazane nohte in da s takšnimi rokami prijemlje hleb, smo začeli mater moledovati, da mu je naposled odpovedala.

Ko smo začeli hoditi v šolo smo mu večkrat radi ponagajali in ga klicali celo čarovnik, a zgolj iz nageljivosti. Spominjam se, kako smo mu neko zimo, ko je zapadlo veliko snega in je celo reka zamrzovala, zagodli. Na njegovem klanecu smo se navadno sankali. Ko je zapadel sneg ga je "čarovnik" do svojih vrat posul z žaganjem. Sklenili smo, da mu vrnemo milo za drago. Zvečer smo klanec pometli in ga polili z vodo, da je zamrznil in se svetil kakor zrcalce.

Ko je naslednje jutro stopil iz hiše, se je v trenutku znašel na dnu klanca. Odtlej nas je gledal začudeno in usmiljeno, a iz njegovih starih oči je še žarela ljubezen, saj nas ni nikoli podil s klanca.

Danes, po tolikih letih, ko njega že precej časa pokriva zemlja, se še spominjam tistih svetlih starčevskih oči.

Locopolis

Dan se je počasi prelivaval iz zlate zarje v poletno mesečno noč. Vse je dišalo in hrepenelo po sreči, miru in ljubezni. V tej mesečni noči sem bil čisto sam in v daljavi sem videl na iskrem vrancu silhueto jezdeca. Divje je priganjal vranca, ki je bil že ves penast okrog gobca. Obrnil sem se stran od tega prizora in moj pogled je zopet občutil tisti mir in srečo, ki si jo je vedno želel. Počasi sem odšel proti domu v tihi noči.

Zaželel sem si nekoga, ki bi me razumel, ki bi mu lahko podaril svojo ljubezen, ki je čakala v mojem srcu. Vedno sem si želel nje, ki me zdaj nič več ne pričakuje, zakaj njeno srce bije in živi za jezdeca na iskrem vrancu. Ustavil se je moj korak in zrl sem v temo ter čakal nekoga, ki bi odgovoril tem mojim mislim.

Stal sem sam v noči in začutil, da je z menoj hodil še nekdo. Šepetal mi je besede, ki sem jim zvesto prisluhnil: "Želiš si mladega dekleta, da bi bil z njo in jo ljubil? Jaz ti pravim: vso ljubezen srca daruj ljudem, ki so bolni, osamljeni in žalostni. Kmalu boš občutil, da ti ljubezen vračajo. Neumen si, če si želiš majhnih stvari":

Ozrl sem se okrog sebe in hotel najti neznanca, ki mi je poznal srce. Bilo ni nikogar. Vedel sem, da so bile to besede, besede mojega srca, ki se je odločilo za pot trpljenja in odpuščanja. Zato sem šel naprej po poti in si govoril: "Ona ne živi, ona zate ne obstaja več". Trpim in jezim se na sebe.

Prebudil sem se iz more in bil sem čisto premočen. Vstal sem in šel k odprtemu oknu. Zazrl sem se v daljavo in si počasi umiril mlado srce, ki je bilo razdvojeno in je iskalo svojo pravo pot..... ZAKAJ?.....saj to veš samo ti, GOSPOD?.....

Iphigenia

"POZOR"! Pripravite se na cepljenje, pojavila se je namreč muha CC. Cepljenje je strogo obvezno!!

V nekem razredu so dijaki zvedeli, kako izgleda matematika na teološki način. Rečeno je bilo, da je matematika večna resnica in božanska veda. Torej matematiko v roke!!

Naš bolničar je pa res mojster svoje stroke. Nekoga je namreč bolel vrat, pa mu ni hotel dati tablete za glavo, češ, da vrat nima nobene "zveze" z glavo. Naša medicina!!

Hvala Bogu! Spoznali smo, iz česa so narejeni sendviči: iz odvoda, ki je kruh matematike in polinoma, ki velja za salamo.

V nekem razredu je dijakom najbolj všeč zgodovina in biologija, kajti dokazov jim ne manjka.

V prvem razredu bi bilo pametno napeljati močno vrv okrog razreda. Med prostim časom se namreč urijo v boks.

V nekem razredu se je nekdo zelo "specializiral" za dajanje novih imen in priimkov. Morda ima zato vzorno vedenje.

Naša dva asistenta si vse prevečkrat domišljata, da sta nekje v živalskem vrtu oziroma na kaki orglarski predstavi.

Naš organist bo moral razumeti, da je včasih tak "fog", da se še note ne vidijo. Meglenke so za semeniščnike predrage.

V nekem razredu se jih vse več specializira v spoznavanju živalske govorice. Najbrže ne zastonj.

Štokelj Ciril

F r a n c e t u P r e m r l u

D U H O V N I K U - O S E M D E S E T L E T N I K U

Pomlad je, mlado je drevo vzbrstelo.

A komaj korenine je pognalo,
že seme je boleznj vanj kljuvalo;
in le s težavo ga je prebolelo.

In z vejami vse više je hitelo,
dokler mogočno ni drevo postalo,
ki hudim je težavam kljubovalo,
iz težkih preizkušenj se otelo.

Tako je osemdeset let za Vami,
trpljenja, truda, preizkušenj dosti,
življenja, ki ljudem ste ga razdali.

In več kot pol stoletja ste dolžnosti
duhovnika zvesto izpolnjevali -
bogato plačal Bog Vam bo kreposti.

Pax

J o ž k o K r a g e l j

Primorski duhovnik, pisatelj narodnjak se je rodil 4. februarja 1919 v vasi Modrejce pri Mostu na Soči. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Gorici. Že v teh letih je vzljubil literaturo - posebno slovensko. Prve črtice, ki jih je objavljajal v goriški in celjski Mohorjevi družbi so nastale že v tem času. Vse življenje ostaja zvest tema založniškima ustanovoma. Poleg številnih črtic v Mohorjevih koledarjih je izdal zbirko novel in črtic Moja Tolminska. Zadnja leta se veliko posveča problemom beneških Slovencev,

po smrti prof. Rada Bernažnika ureja Trinkov koledar. Slovenska glasbena javnost ga pozna kot vestnega zbiralca in urejevalca skladateljske zapuščine Vinča Vodopivca. V letu 1957. je poučeval v Vipavskem semenišču. Sedaj je župnik v Vrtojbi, slavi kot dober pridigar in prevajalec.

g. F R A N C U P R E M R L U
za 80. rojstni dan

1.

France dragi, spoštovani,
vsi sorodniki in svatje,
pevci, pevke in sobratje,
danes zopet tu smo zbrani,

2

da slovesno proslavimo
ta izredni rojstni dan
in Franceta počastimo,
ki vesel je, nasmejan.

3.

Osemdeset dolgih let
jutri bo se izpolnilo,
ko prikukal si na svet
in zavekal v sobo milo.

4.

Konec bil je že stoletja
in bili so slabi časi.
Sred pomladnega pa cvetja
rastel zdrav si in počasi.

5.

Nizka tvoja je postava
in počasen je korak,
a je bistra tvoja glava,
da zares ti kos ni vsak.

6.

Božjo gledal si naravo,
ko v vinograde si stopal;
vzgojo pa dobil si pravo
in talentov ne zakopal.

7.

Teh zares bilo ni malo.
Bog ni nič s teboj skoparil.
Vedno to se je poznalo,
da te z njimi je obdaril.

9.

Lepe hraniš ti spomine
na vsa srednja šolska leta,
ko vse hitro, hitro mine,
in se sad bogat obeta.

11.

Romal v Čadrag si in Ravne
od Tolmina do Ljubina
in spoznal ljudi si slavne
vse od Žabč do Poljubina.

13.

Tu si delal lepe slike,
risal razne si portrete,
včasih slikal si svetnike
in podobe druge svete.

8.

Pustil krave si in vole,
nisi bil za tako delo
in odšel zato si v šole,
da bi večji uspeh imelo.

10.

Ko zapel si novo mašo,
v lepe in zelene kraje
škof poslal te je na pašo,
kjer ovac so cele staje.

12.

Prišla je nato Podraga,
ki bila je korenina,
in postala ti je draga,
da ne more iz spomina.

14.

Zbiral knjige si, revije
in jih zlagal na police,
dolga vrsta še se vije,
lesketa se kot kresnice.

15.

Nisi samo knjig ti zbiral,
marsičesa si se lotil,
tudi si fotografiral
in si s tem prav rad se motil.

16.

Lotil si se še nečesa:
bil si tudi literat,
bil prijatelj si peresa
in si spil kak liter rad.

17.

Ko "Zaroke in poroke"
si izdal nekoč v Gorici,
šle od roke so do roke,
niso ostale na polici.

18.

Radi to ljudje so brali
o teh snubcih bistrih, zvitih,
zraven pa so se smejali
ob teh zgodbah duhovitih.

19.

Vsem dajal si lepe zglede.
Bil primorski si sejalec
naše lepe ti besede
tudi še kot prevajalec.

20.

Hotel biti si napređen
in zato motor si kupil,
ki pa bil je kar poreden
in si z njim jo večkrat skupil.

21.

Neprijetnega spomina
je dogodek tam od Loga,
ko ostal si brez bencina
in si peš šel brez odloga.

22.

Šlo je to že vse v pozabo,
prišli drugi spet so časi
in motor ni več za rabo.
Zdaj si v oseški tu vasi.

23.

Tu svoj pokoj ti uživaš,
bereš, moliš in študiraš,
pred ekranom dremlješ, snivaš,
mucke vsake sorte zbiraš.

24.

Vsi želimo iz srca:
Bodi zdrav in nasmejan,
vedno vedrega duha,
vsem pomagati voljan.

25.

Ko dopolnil boš sto let,
mi iskreno si želimo,
da povabil nas boš spet,
da s teboj se veselimo.

Jožko Kragelj

Iskrica

Starost je priča,

kako je kdo mladost preživel.

(slovenski pregovor)

A l b i n o L u c i a n i
O D L I Č N O S T O B V E Z U J E

Pismo Johannu Wolfgangu Goetheju

Pripis uredništva:

Po kratkem pontifikatu pokojnega papeža Janeza Pavla I. je prav, da se ga v Iskrah spomnimo z objavo odlomkov iz njegove knjige *Illustrissimi*.

Odlični pesnik!

Zadnji (beneški) filmski festival (1971), o katerem se je klepetalo na sto koščih in na sto načinov^{me je} - ne vem zakaj - spomnil na Vas. Morda gre za vtise, ki vstajajo iz moje podzavesti spričo izziva besed, ki sem jih tiste dni prebral v časopisju, in kličejo v spomin Vas kot esteta, umetnika in umetnostnega kritika.

Bili ste velik esteta, saj ste bili možni zaznati nemudoma, zelo določno in v ogromnih zamahih tisto "naravno lepoto", ki je razsejana v svetu, od naravnih pojavov do silnih strasti človeške duše. Bili ste velik umetnik, saj ste bili sposobni drugim krepko izraziti bodisi dojeto lepoto bodisi stanja duha, s katerim ste je dojeli. Bili ste znamenit umetnostni kritik, saj ste se z razumevanjem in strastjo klanjali umetniškim stvaritvam drugih.

Vas ni Nemčija petindvajset let občudovala kot ravnatelja gledališča v Weimarju? Mar niste rekli, da je bil Vaš "drugi rojstni dan" oni, ko ste stopili na rimska tla antičnih spomenikov? Niste od sreče skoraj omedleli, ko ste se zazirali v Belvederskega Apolona?

Škoda, da se pač niste mogli "zazirati" v filme na Festivalu in da jaz ne morem opazovati Vaših odzivov - zato jih skušam razpoznati po intuiciji.

++ ++ ++ ++

Kot estet bi na Festivalu naleteli na kup lepih stvari, za Vas novih. Film sam, ki zaobjame svetlobo, gibanje, barve, glasbo in dejanje, je nekaj lepega.

Sedite pred platnom. Če je bil film preudarno sestavljen, Vas bo hiter ritem dogodkov brž pritegnil in ure se Vam bodo zdele minute. "Véliki prvi plani", ki zapolnijo platna z enim samim obrazom, Vam bodo nedavno približali podobe igralcev, prikazali duše, ki jih pretrésajo globoka čustva, in ustvarili med Vami in igralci velike domačnost. Močne detajle, kakršne ste občudovali pri Mantegni in Caravaggu, boste lahko videli silno povečane - s pomočjo "angulacije", ki posname - recimo - sleparja od spodaj, ga popači s pogubnimi sencami in Vam ga prikaže grozljivega in strašljivega. Tako omenjam le nekaj danosti.

Boste v kinu našli tudi "umetniško lepoto"? Mislim, da ja. "Umetnostni kritik", ki je v Vas, pa naj se pripravi tudi na presenečenja. Navajeni ste bili transcendentnih razglabljanj, klasičnega žara, poslušati pogovor, ki se je tikal arhitekture, marmorja in fresk ter miniaturnih iz starih knjig. Presojali ste posamez arhitekta, slikarja, igralca-intérpreta.

Pri filmanju pa je umetnikov lahko več: producent, scenograf, režiser, igralec - vsakteri dela sporazumno in skladno z drugimi, ko snemajo en in isti film. Težko je zato točno določiti, kateri je bil res "ustvarjalni trenutek" dela: to je od filma do filma različno. Umetnost je tu mogoča - ponavljam - in to zelo visoka; a če je, se ne pusti omejiti v ta ali oni odlomek, ampak ji prija sprehajanje in pohajanje po vseh odlomkih. Umetnost sui generis: pravijo ji "deseta miza".

Kar zadeva vpliv, nato postane "peta sila" - za parlamentom, ministrskim svetom, sodstvom in tiskom. Spričo razširjenosti pa ga včasih imenujejo "prva sila": dejansko so izračunali, da nekateri filmi - v teku let - vplivajo na milijarde gledalcev. Marsikoga lahko spravljajo v odvisnost!

Vendar je s svoje strani tudi film v odvisnosti, saj je vezan na industrijo, trgovino in prek nje na denar. Režiser in igralci

marsikdaj želijo izvesti dela na visoki umetniški ravni, kjer imajo možnost, da se izpovejo.

Producent pa, ki mora odštrevati denar, gleda na to z drugimi očmi in si želi filmov, ki bodo želi uspeh in polnili blagajne.

Ko bi živel čarodej - recimo Vaš doktor Faust ali kak Mefistofeles osebno -, ki bi z udarci čarobne palice ali s čarovnimi napoji in čaranjem vnaprej zagotovil uspeh umetniškega filma, bi producent napravil umetniški film.

Ker pa čarodeja ni, si producent skuša pomagati na druge načine. Kako? Terencija je svojčas bridko prizadelo, ko je videl, da gledalci zapuščajo njegove umetniške komedije in se hodijo na vse grlo smejat glumačem in igravcem, ki so se prišli razkazovat v bližino gledališča.

Pojav se ponavlja: producenti kaj radi skuhajo filme, ki strežejo manj plemenitim težnjam gledavcev, ki navadno hodijo v kinodvorane ne zato, da bi se dvignili, ampak da bi se zabavali.

Goetheja kot umetnostnega kritika bi torej na Festivalu verjetno užalostila tale ugotovitev: da so bili tu sredstva in ljudje, ki so sposobni napraviti mojstrovine, a so včasih v izvedenih delih v resnici le poprečne stvari - zaradi ekonomskih interesov, ki prevladajo.

++ ++ ++ ++

Še z enim pojavom bi se utegnili srečati: v kakem filmu bi naleteli na pristno umetnost, vendar pomešano z ravno tako pristno nemoralnostjo. Tu se morda čudite, da dopuščam obstoj nemoralnih del, ki pa so hkrati umetniško lepa.

To zato, ker se pridevnik "umetniški" nanaša na delo; pridevnik "nemoralen" pa zadeva dejavnost umetnika - človeka in kristjana. Nekatero nemoralno novelo Boccaccia so umetniško lepe; in vendar je Boccaccio s tem pisanjem zakrivil moralno grobo dejanje, ki določeni vrsti bralcev prizadeva škodo. Tudi sami veste nekaj o tem, saj ste, ko ste napisali

Trpljenje mladega Wertherja, čutili nemir in vzburjenje, ko ste ugotavljali bridke učinke, ki jih je knjiga povzročila pri najbolj pobiti in najbolj vzneseni nemški mladini.

++ ++ ++ ++

Zdaj pa si drznem kritično soočenje s tistim Goethejem, ki je na račun enega od svojih kritikov zapisal: "Kakor vsaka roža, tako ima tudi vsak umetnik svojo žuželko: jaz imam Tiecka!" Prav, zdaj imate še mene, ki občudujem vaš genij, a ne sprejemam nekaterih vaših idej. Tele na primer: da lahko - ker ima umetnost za svoje torišče vso stvarnost - umetnik zakonito in povsem svobodno pripoveduje, slika, opisuje vse - tudi zlo.

Umetnik resda lahko predstavi zlo, a takó, da je to zlo združeno s hudim, pred katerim ljudje bežimo, da ne bomo mislili, da je tisto dobro, takó da ni olepšano in da ne spodbuja drugih, naj to ponavljajo in posnemajo.

V Sofoklejevem Kralju Ojdipu je osrednja téma krvoskrunstvo; to vam je opisano s krutimi in krepkimi stavki, a je od začetka do konca odklanjanje tako očitno in kazni, ki padejo na krivce, so tako strašne, da bravec, ko konča z branjem, ostaja vse prej ko navdušen nad krvoskrunstvom.

Zapisal sem: "od začetka do konca". Pour cause: dejansko se najdejo režiserji in kritiki, ki mislijo, da v celoti pornografski film lahko odkupijo z eno moralistično sekvenco ali končnim akordom, ki naj opravi svoje kakor poškopitev z blagoslovljeno vodo pri eksorcizmu in čaranju.

Tako enostavno pa ne gre!

++ ++ ++ ++

Še eno idejo je treba odkloniti: da je izredno nadarjen človek nekak polbog - "božanstvo!" - nad občo moralo. To misel ste izrazili zlasti v času, ko ste z gospo von Stein preučevali Spinoza in iskali Boga v "Velikem Vsem", misleč, da se razumni

človek s tem, ko se s kulturo dviga vedno više in ga Bog polagoma vsrkava, lahko zlije z Njim in postane sam sebi postava.

Danes neredki sprejemajo to idejo, vsaj v praksi. Škoda! Človekova usoda in njegove možnosti so dejansko velike - a to velja za vsakega človeka, tudi za revnega, nevednega in trpečega. Bog je hotel, da bi bili vsi Njegovi otroci in bi bili v nekem smislu deležni Njegove lastne usode, vendar gre za povzdignitev, ki se uresničuje z Njegovo pomočjo in z izpolnjevanjem Njegove postave, ki obvezuje vse, vélike in male, tudi umetnike.

Vi, véliki pesnik, sedanji umetniki s svojimi deli na Festivalu in mi, ljudje z ulice, manj obdarjeni z naravnimi darovi, smo s tega vidika pred Bogom enaki. Če je kdo prejel umetniški dar, če mu je dana splošna priljubljenost ali bogastvo, ima, če le kdo, dolžnost več, da z lepim življenjem pokaže svojo hvaležnost Bogu.

Biti med velikimi je tudi božji dar, ki ne sme "stopiti v glavo", ampak prej nagibati k skromnosti in vrlinam.

Še enkrat: noblesse oblige! Odličnost obvezuje!

Prevedel: J. Zupet

Iskrica

Bolja je ena iskra božjega spoznanja
kakor grmada posvetnega modrovanja.

(slovenski pregovor)

21. 1. 1979 je bilo končano semeniško šahovsko prvenstvo, drugo po vrsti. V zadnjem času je postal šah v semenišču zelo cenjen in množičen, vendar se prvenstva niso mogli udeležiti vsi šahisti. Na njem je sodelovalo 10 dijakov: iz prvega in drugega razreda po trije, iz tretjega štirje, četrti razred pa se tekmovanja ni udeležil.

Prvo mesto je dosegel Jagodic Jernej z devetimi točkami. Zbral je vse možne točke in tako ubranil naslov semeniškega šahovskega prvaka med dijaki. Lansko leto sta si naslov delila z Rajnarjem Jožetom, ki pa je letos zasedel drugo mesto in zbral 7,5 točke.

Uvrstitve:

1. mesto - Jagodic Jernej - 9 točk
2. mesto - Rajnar Jože - 7,5 točke
3. mesto - Fortuna Alojz - 5,5 točke
- Suhovršnik Janez - 5,5 točke
5. mesto - Robba Mirko - 4,5 točke
6. mesto - Pregelj Milan - 4 točke
7. mesto - Krapež Martin - 3,5 točke
8. mesto - Šemrl Stanko - 2,5 točke
9. mesto - Cevc Janez - 2 točki
10. mesto - Podkubovšek Alojz - 1 točka

Če sedaj pogledamo še ekipno razvrstitev po razredih, so rezultati sledeči: ekipa tretjega razreda proti drugemu razredu:

Jagodic	:	Robba	= 1:0
Rajnar	:	Krapež	= 1:0
Fortuna	:	Cevc	= 1:0

ekipa tretjega razreda proti prvemu razredu:

Jagodic	:	Pregelj	= 1:0
Rajnar	:	Šemrl	= 1:0
Fortuna	:	Podkubovšek	= 1:0

ekipa drugega razreda proti prvemu razredu:

Robba	:	Pregelj	= 0,5:0,5
Krapež	:	Šemrl	= 1:0
Cevc	:	Podkubovšek	= 1:0

Ekipno je zmagala ekipa tretjega razreda s šestimi točkami, njeni člani so dosegli tudi najvišja mesta na prvenstvu; druga je bila ekipa drugega razreda z 2,5 točke, tretja pa ekipa prvega razreda z 0,5 točke.

16. 2. 1979 je g. prof. Zupet Janez odigral simultanko z naslednjimi šestimi igralci: Vetrih Alojz, Rajnar Jože, Fortuna Alojz, Suhovršnik Janez, Robba Mirko, Jagodic Jernej in zmagal vseh šest partij.

Za šest igralcev pa je bil to eden izmed zadnjih treningov pred zgodovinskim šahovskim dvobojem semenišča med profesorji in dijaki. Ta dvoboj je bil 19. 2. 1979. Začel se je s podelitvijo priznanj trem najbolje uvrščenim na semeniškem šahovskem prvenstvu.

Najdlje sta se borila Rajnar Jože in Sporn Pavel.

Izid dvoboja je sledeč: (beli:črni)

Zupet Janez	:	Jagodic Jernej	1,0
Rajnar Jože	:	Sporn Pavel	1,0
Vetrih Alojz	:	Fortuna Alojz	0,1
Suhovršnik Janez	:	Sorč Ciril	1,0

Dvoboj se je končal s 3:1 v korist dijakov. Želeti bi bilo, da bi prišlo do povratnega dvoboja med dijaki in profesorji, ki naj bi ga napovedali profesorji. Želeti bi bilo tudi, da bi se odigral dvoboj za absolutnega semeniškega prvaka med prvo uvrščenim dijakom na semeniškem prvenstvu v šahu in najboljšim šahistom med profesorji.

Ne zanemarjajmo šaha, kajti z njim si urimo spomin in možgane!

Jagodic Jernej
Gombač Damijan

Iskre : glasilo semeniščnikov v Vipavi

Leto : XI

Številka : 3 10. III. 1979

Naslov uredništva :

Vipava 149 65271 Vipava.

Urejata : Božnar Cene

Likar Bojan

Mentor : Otmar Črnilogar

Tipkal : Likar Bojan

Razmnoženo : v 150 izvodih

Tisk : Prelec Marjan

Božnar Cene

Petrič Janez

Krečič Primož

SEMENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

Šolsko glasilo
KNJIŽNICA
Leto XI,

ISKRE

Inv. št.
19070

Škofjiska gimnazija

Semenišče Vipava

